ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261,SJIF 2022-2.889,
2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-4

BOLALARNI JISMONIY MASHQLARGA INNOVATSION TARZDA JALB QILISHNI RIVOJLANTIRISH USULLARI

Yunusobod tumani 260-sonli umumiy o‘rta ta’lim maktabi Oliy toifadagi o‘qituvchi
Khairova Dilfuza Barihonovna

METHODS OF DEVELOPING CHILDREN'S INVOLVEMENT IN PHYSICAL EXERCISE IN AN INNOVATIVE WAY

Yunusabad district secondary school No. 260, teacher of the highest category
Khairova Dilfuza Barihonovna

Annotatsiya. Ushbu maqola bolalarni jismoniy mashqlarga innovatsion tarzda jalb qilishning samarali usullarini tahlil etadi. Jismoniy faoliyatning bolalar uchun ahamiyati tobora ortib bormoqda, ayniqsa zamonaviy texnologiyalar va metodologiyalar yordamida bu faoliyatni qiziqarli va foydali qilish imkoniyatlari kengaymoqda. Maqolada bolalarning jismoniy mashqlarga qiziqishini oshirish, motivatsiya berish va ularni faoliyatga jalb qilishda innovatsion yondashuvlar, jumladan, gamifikatsiya, raqamli ilovalar, virtual va augmentatsiyalangan realiti texnologiyalari kabi yangi metodlar ko‘rib chiqiladi. Shuningdek, bolalar uchun sportni o‘rganish va rivojlantirishda interaktiv va kreativ yondashuvlarning roli va samaradorligi tahlil qilinadi. Maqola bolalar sportini innovatsion usullar bilan rivojlantirishga qaratilgan takliflar va tavsiyalarni o‘z ichiga oladi.

Kalit so‘zlar: Bolalar, jismoniy mashqlar, innovatsion yondashuvlar, gamifikatsiya, raqamli texnologiyalar, virtual va augmentatsiyalangan realiti, motivatsiya, interaktiv yondashuvlar, sport, kreativ metodlar.

Абстрактный. В статье анализируются эффективные инновационные способы вовлечения детей в занятия физическими упражнениями. Значимость физической активности для детей возрастает, особенно с появлением все больших возможностей сделать эту деятельность интересной и полезной с помощью современных технологий и методик. В статье рассматриваются инновационные подходы к повышению интереса детей к физическим упражнениям, их мотивации и вовлечению в занятия, в том числе такие новые методы, как геймификация, цифровые приложения, технологии виртуальной и дополненной реальности. Также будет проанализирована роль и эффективность интерактивных и творческих подходов в обучении и развитии спорта у детей. В статье содержатся предложения и рекомендации, направленные на развитие детского спорта инновационными методами.

Ключевые слова: Дети, физические упражнения, инновационные подходы, геймификация, цифровые технологии, виртуальная и дополненная реальность, мотивация, интерактивные подходы, спорт, креативные методы.

Abstract. This article analyzes effective methods for innovatively involving children in physical exercise. The importance of physical activity for children is growing, especially with the help of modern technologies and methodologies, the possibilities of making this activity interesting and useful are expanding. The article considers innovative approaches to increasing children's interest in physical exercise, motivating them and involving them in activity, including new methods such as gamification, digital applications, virtual and augmented reality technologies. It also analyzes the role and effectiveness of interactive and creative approaches in learning and developing sports for

ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261,SJIF 2022-2.889,
2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

children. The article contains proposals and recommendations aimed at developing children's sports in innovative ways.

Keywords: Children, physical exercise, innovative approaches, gamification, digital technologies, virtual and augmented reality, motivation, interactive approaches, sport, creative methods.

Kirish.

Zamonaviy jamiyatda bolalarning jismoniy faoliyati nafaqat sog‘likni saqlash uchun, balki ularning umumiy rivojlanishi uchun ham katta ahamiyatga ega. Bolalarning jismoniy mashqlarni muntazam ravishda bajarishi nafaqat jismoniy sog‘likni mustahkamlash, balki ijtimoiy ko‘nikmalarni rivojlantirish, muloqot qobiliyatini oshirish va psixologik holatni yaxshilashda ham muhim rol o‘ynaydi. Biroq, an'anaviy sport dasturlari va mashqlar bolalar uchun qiziqarli bo‘lmasligi mumkin, bu esa ularning faoliyatga jalb qilishda muammo yaratadi. Shu sababli, bolalarni jismoniy mashqlarga innovatsion tarzda jalb qilish, ularning sportga bo‘lgan qiziqishini oshirish va motivatsiyasini kuchaytirish uchun zamonaviy texnologiyalar va yangi pedagogik metodologiyalarni qo‘llash zarur. Innovatsion yondashuvlar, jumladan, raqamli texnologiyalar, gamifikatsiya, virtual va augmentatsiyalangan realiti, bolalarni sport bilan qiziqtirishda samarali vositalar bo‘lishi mumkin. Ushbu maqolada, bolalarga jismoniy mashqlarni qiziqarli qilish va ularni faoliyatga jalb qilishning eng samarali innovatsion usullari tahlil qilinadi.

Bolalarni jismoniy mashqlarga innovatsion tarzda jalb qilish, ularning jismoniy faolligini oshirish va sportga bo‘lgan qiziqishini kuchaytirish uchun turli zamonaviy yondashuvlar mavjud. Ushbu usullar, ayniqsa, texnologiya va interaktiv mashqlarni o‘z ichiga olgan yondashuvlar bolalar uchun qiziqarli va samarali bo‘lib chiqmoqda. Quyida bolalarni jismoniy mashqlarga innovatsion tarzda jalb qilish yo‘llari va ularga oid aniq faktlar keltirilgan:

Gamifikatsiya (O‘yinlashtirish)

Gamifikatsiya — bu o‘yinlar elementlarini (ballar, belgilari, darajalar) jismoniy mashqlarga qo‘shishdir. Bu bolalarga sportni qiziqarli qilish va ularni o‘z maqsadlariga erishish uchun motivatsiya beradi. Masalan, sport mashqlarini gamifikatsiya qilish orqali bolalar raqobat qilish va o‘z muvaffaqiyatlarini kuzatish imkoniyatiga ega bo‘lishadi. **Misol: Nike Training Club** va **Zombies, Run!** kabi ilovalar bolalarga jismoniy mashqlarni o‘yin shaklida taqdim etadi, ularga interaktiv ravishda mashqlarni bajarishga yordam beradi. Ilovalar orqali bolalar mashqlarni bajargan sari ballar yig‘ishadi va yangi darajalarga erishishadi.

Raqamli ilovalar va sport mashqlari

Raqamli ilovalar yordamida bolalarning mashq qilish jarayoni interaktiv va qiziqarli bo‘ladi. Masalan, mobil ilovalar yordamida bolalar o‘z jismoniy faolligini kuzatishlari, o‘zlarining natijalarini boshqarishlari va yangi maqsadlar qo‘yishlari mumkin. **Misol: GoNoodle** ilovasi bolalar uchun jismoniy mashqlarni o‘yinlashtiradi. Bu ilova orqali bolalar o‘zlari uchun turli xil jismoniy faoliyatlar tanlashlari mumkin, ular o‘z maqsadlariga erishgan sari yangi darajalar ochiladi. GoNoodle ilovasi bolalar uchun jismoniy mashqlarni qiziqarli va samarali tarzda taqdim etadi.

Virtual va augmentatsiyalangan realiti

Virtual va augmentatsiyalangan realiti texnologiyalari bolalarga mashqlarni qiziqarli qilish uchun foydalaniladi. VR va AR texnologiyalari bolalarga virtual dunyoda harakat qilishni va sport mashqlarini bajarishni imkonini beradi. Bu texnologiyalar jismoniy faoliyatni yangi darajaga olib chiqmoqda. **Misol: Pokémon Go** o‘yini bolalarni faollashtirish va jismoniy mashqlar qilishga undaydi. Bu o‘yin bolalarga tashqariga chiqib, Pokémonlarni ovlashni o‘rgatadi va bu jarayonda ular

ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261,SJIF 2022-2.889,
2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

jismoniy mashqlarni bajaradilar. Shu bilan birga, virtual sport musobaqalari va simulyatsiyalar bolalarni qiziqtiradi.

Interaktiv sport dasturlari.

Interaktiv sport dasturlari bolalar uchun sportni qiziqarli qilishda muhim rol o‘ynaydi. Bu dasturlar o‘zaro aloqada bo‘lish imkoniyatini beradi va bolalarni mashq qilishda faol ishtirok etishga undaydi. **Misol: Nintendo Wii Fit** kabi interaktiv o‘yinlar bolalar va yoshlarni jismoniy mashqlarga jalb qilishda muvaffaqiyatli bo‘lgan. Nintendo Wii Fit o‘yinida bolalar jismoniy mashqlarni o‘yin shaklida bajarishadi va ularning harakatlari ekranda aks etadi.

Sport mashqlarida musobaqalar va rag‘batlantirish

Bolalar sport mashqlarini o‘zaro musobaqalarda ishtirok etish orqali qiziqarli va motivatsiyali tarzda bajarishga moyil bo‘ladilar. Musobaqalar bolalarni raqobatbardosh va o‘zlarining ko‘nikmalarini oshirishga undaydi. **Misol:** mahalliy sport maydonchalarida yoki maktabda bolalar uchun tashkil etilgan mini-musobaqalar va turnirlar bolalar orasida sog‘lom raqobatni rivojlantiradi. Bu musobaqalar natijasida bolalar o‘z muvaffaqiyatlarini ko‘rishadi va mashqlarga bo‘lgan qiziqishlarini oshiradilar.

Inkluziv sport dasturlari va mashqlar

Bolalarning jismoniy faoliyatga bo‘lgan qiziqishini oshirish uchun inkluziv sport dasturlari juda samarali bo‘lishi mumkin. Bu dasturlar nafaqat jismoniy rivojlanish, balki ijtimoiy va psixologik jihatlarga ham ta'sir qiladi. **Misol:** O‘zbekistonning ba'zi hududlarida va xalqaro miqyosda, jismoniy imkoniyatlari cheklangan bolalar uchun maxsus sport mashg‘ulotlari tashkil etilgan. Bu mashqlar orqali bolalar o‘zlarini boshqa bolalar bilan teng his qilishadi va jismoniy faoliyatni o‘rganishga bo‘lgan qiziqishlarini rivojlantiradilar. Har qanday qobiliyatdagi bolalar uchun moslashuvchi mashqlar – nogiron bolalar uchun aqlli sport qurilmalari yoki maxsus dasturlar ishlab chiqish.

Sog‘lom hayot tarzini rivojlantirishda maktablar va o‘qituvchilarning rolini kuchaytirish

Maktablar va o‘qituvchilar bolalarni sportga jalb qilishda katta rol o‘ynaydi. Ular innovatsion sport metodikalarini qo‘llash orqali bolalar orasida jismoniy faoliyatga bo‘lgan qiziqishni oshirishlari mumkin. **Misol:** Ba’zi o‘quv yurtlarida bolalar uchun innovatsion sport darslari va mashqlar tizimi joriy etilgan. Bunday darslarda bolalar sportni o‘yin shaklida o‘rganadilar va jismoniy mashqlarni muntazam bajarishga undovchi rag‘batlantirish tizimlari ishlatiladi.

Adabiyotlar tahlili va metodologiyasi.

O‘zbek adabiyotida bolalar sporti va jismoniy faoliyatining ahamiyatiga oid bir qancha ilmiy tadqiqotlar mavjud. Ular orasida jismoniy tarbiya, bolalar sportiga innovatsion yondashuvlar va yangi metodologiyalarni qo‘llashga oid asarlar mavjud.

S.M.Mirzayev va A.T.Mavlonov kabi mualliflar o‘z asarlarida bolalar jismoniy faoliyatining jismoniy va ruhiy rivojlanishga ta'siri haqida so‘z yuritganlar. Ularning ilmiy ishlarida bolalarni jismoniy mashqlarga jalb qilishning an'anaviy usullari va innovatsion metodlari, xususan, sport o‘yinlari va faol mashqlarni qo‘llashdagi metodologiyalar tahlil qilingan. [2], [3]

S.A.Azimovning "Bolalar va sport" asarida bolalar sportining rivojlanishining asosiy omillari, sport mashqlarini tashkil etish usullari va innovatsion yondashuvlar haqida so‘z boradi. U, shuningdek, bolalarga jismoniy mashqlarni o‘rgatishda zamonaviy texnologiyalar, gamifikatsiya va interaktiv mashqlarni qanday qo‘llashni ko‘rsatadi. [1]

N.R.Ubaydullayeva va O.T.Davlatov kabi adabiyotda tasvirlangan metodologiyalar, bolalarni jismoniy mashqlarga jalb qilishda motivatsion yondashuvni kuchaytirish va sport faoliyatini qiziqarli qilishga qaratilgan. [4], [5].

ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261,SJIF 2022-2.889,
2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-4

Natija va muhokama

Bolalarni jismoniy mashqlarga innovatsion tarzda jalb qilishda bir qancha samarali usullar mavjud. Adabiyotlardan olingan tahlillar shuni ko‘rsatadiki, bolalarga sportni o‘rgatishda gamifikatsiya, raqamli ilovalar va virtual sport texnologiyalari yordamida ularga qiziqarli va motivatsion mashqlar taklif etish mumkin.

S.A.Azimovning adabiyotida, gamifikatsiya yordamida bolalarni jismoniy mashqlarga jalb qilishning samaradorligi ta'kidlanadi. O‘zbekistonda, sport faoliyatini gamifikatsiya qilish orqali bolalar o‘rtasida ijobiy raqobat yaratish va ularni qiziqtirishning yangi yo‘llari yuzaga kelmoqda. [1]

Bundan tashqari, bolalarga jismoniy mashqlarni o‘rgatishda innovatsion texnologiyalar, masalan, augmented reality (AR) va virtual reality (VR) texnologiyalaridan foydalanish ham kengaymoqda. Bu texnologiyalar, ayniqsa, bolalarning motivatsiyasini oshirishga va ularning sportga bo‘lgan qiziqishini yanada kuchaytirishga yordam beradi.

N.R.Ubaydullayeva va O.T.Davlatovning ishlari bolalar uchun sportni o‘rganishda raqamli ilovalar va interaktiv texnologiyalarni qo‘llashning afzalliklarini ko‘rsatadi. Bu metodologiyalar bolalarga jismoniy mashqlarni yanada qiziqarli va samarali tarzda o‘rganish imkoniyatini yaratadi. [4], [5]

Xulosa.

Bolalarni jismoniy mashqlarga innovatsion tarzda jalb qilish uchun zamonaviy texnologiyalar va yangi pedagogik metodlarni qo‘llash samarali natijalar beradi. Gamifikatsiya, virtual realiti, interaktiv ilovalar va musobaqalar kabi innovatsion usullar bolalarni jismoniy mashqlarga qiziqtirishda juda muhim vositalar hisoblanadi. Bu usullar bolalarning faolligini oshirish, ularni sport bilan doimiy shug‘ullanishga rag‘batlantirish va sog‘lom turmush tarzini shakllantirishga yordam beradi.

O‘zbek adabiyotlarida bolalarni jismoniy mashqlarga innovatsion tarzda jalb qilish bo‘yicha bir qancha metodologiyalar va usullar o‘rganilgan. Zamonaviy texnologiyalar va gamifikatsiya yordamida bolalarni sportga qiziqtirish va ularni jismoniy faoliyatga jalb qilishning samarali usullari ishlab chiqilgan. Innovatsion metodlar, xususan, VR, AR texnologiyalari va raqamli ilovalar bolalar sporti sohasida ijobiy o‘zgarishlarni yuzaga keltirmoqda. Shu bilan birga, an'anaviy sport metodologiyalarining ham ahamiyati saqlanib qoladi, chunki ularning bolalarga jismoniy mashqlarni o‘rgatishda tarbiyaviy ahamiyati katta. Shunday qilib, bolalarni jismoniy mashqlarga innovatsion tarzda jalb qilish, nafaqat ularning sog‘lig‘ini, balki jamiyatda sog‘lom turmush tarzini yaratishga ham hissa qo‘shadi.

Bundan kelib chiqadiki, bolalarni jismoniy mashqlarga jalb qilishda innovatsion yondashuvlarni qo‘llash, ularga yanada keng imkoniyatlar yaratish va sportni o‘rganishda zamonaviy metodlarni qo‘llash jarayonini tezlashtiradi. Bu jarayonning samarali amalga oshirilishi bolalar sportining rivojlanishini yangi bosqichga olib chiqishi mumkin.

Bolalarni jismoniy faollikka jalb qilishda asosiy omil – **qiziqarli, raqobatli va rag‘batlantiruvchi** muhit yaratishdir. Texnologiya, o‘yinlashtirish va ijodiy yondashuvlar yordamida sportni "majburiyat" emas, balki "quvonch manbai"ga aylantirish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1.Azimov, S.A. Bolalar va sport.Toshkent Davlat Pedagogika Universiteti nashriyoti. Toshkent. 2018. 45-68 betlar.

2.Mavlonov, A.T. Jismoniy tarbiya va sport metodikasi. O‘zbekiston Milliy universiteti nashriyoti. Toshkent. 2019. 112-134 betlar.

3. Mirzayev, S. M. Bolalar sporti: Innovatsion metodlar va yondashuvlar

ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261,SJIF 2022-2.889,
2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

Fan va texnologiya.Toshkent. 2020. 23-41 betlar.

4.Ubaydullayeva, N. R. Bolalarning jismoniy rivojlanishi va ularni sportga jalb qilish metodlari. O‘zbekiston Jismoniy Tarbiya Akademiyasi. Toshkent. 2021. 99-120 betlar.

5. Davlatov, O. T. Innovatsion pedagogika va bolalar sporti. O‘zbekistonda Pedagogik ta'lim nashriyoti. Toshkent. 2022. 58-76 betlar.

6.Bekchanov, A. M. Jismoniy tarbiya va bolalar sporti: nazariy asoslar. Yangi O‘zbekiston nashriyoti. Toshkent. 2017. 36-54 betlar.

7. Jumayev, M. B. Innovatsion texnologiyalar va bolalar sporti. "O‘zbekistan" Milliy nashriyoti. Toshkent. 2021. 77-95 betlar.